

Könyvtárosképzés, ahogy az iskolapadból látszik

Az utóbbi hónapokban megelégnék a vita a könyvtárosképzésről. Bennünket, könyvtárosokat ez nyugtalanít. Attól tartunk ugyanis, hogy a vita kimenetele kedvezőtlen lesz a könyvtári munka gyakorlatára. Azért fogtam tollat, hogy elmondjam, hogyan látszik ez a kérdés egy sajátos könyvtári hálózat dolgozójának szemzögéből.

Szerencsés ember vagyok, mert én is a 48 honvédségi könyvtáros egyike lehettem, aki 1979. szeptember 3-án átvehette azt a bizonyítványt, amely tulajdonosát a középfokú könyvtárosi szakképesítéshez kötött munkakörök betöltésére jogosítja. *Allitólag ez volt az utolsó középfokú könyvtárosképző tanfolyam.*

A Magyar Néphadseregben — a Kulturális Minisztérium illetékeseinek engedélyével — 1976 végén két és fél éves könyvtárosképző tanfolyamot szerveztek. A néphadsereg maga vette kezébe a tanfolyam gyakorlati lebonyolítását, mivel másutt ekkorra már megszűnt a hasonló képzés.

Az öt, iskolapadban eltöltött félév tapasztalatai arról győztek meg, hogy erre a képzési formára mindenképpen szükség van. A hadsereg például az okosan „testre szabott” tematikával, az elméleti és gyakorlati ismeretek arányának helyes kialakításával megtalálta azt a képzési anyagot, amelyre középszintű könyvtári szakembereinek szüksége lehet. És úgy gondolom, hogy minden könyvtári hálózatban szükség lenne a továbbiakban is a helyi viszonyok ismeretében megszervezett középfokú képzésre — annál is inkább, mert a gyakorlatban nem kell mindenhol a felsőfokú végzettség.

A honvédségi könyvtárak tulajdonképpen nagyon előnyös helyzetben vannak, hiszen intézményükbe — akarva-akaratlanul — szinte minden 18—27 éves magyar férfi bejut. Így aztán a könyvtárosnak „csak” annyi dolga marad, hogy megszerezze vagy megtartsa olvasónak a katonáéveit töltő fiatalokat. Ez pedig — minden könyvtáros tudja — nem könnyű. Talán itt és ekkor adódik az az utolsó pillanat, amikor a még fogékony, alakítható, érdeklődő ember megnyerhető a mélyebb művelődés, tanulás, olvasás, a könyv szent ügyének.

Ezért nem mindegy, hogy milyen minőségű olvasmányt kap a belépő olvasó. Ez pedig 90 százalékban a könyvtárostól függ. Ne legyen hát középkori strázsa az 1970-es években egy könyvtáros

sem! Egyebek között ezt is jól megtanultuk a tanfolyamon, ahol oktatóink nemcsak a könyvtárak történetét, a könyvtári tájékoztatás rendszerét, fontosságát, a címléírás finomságait, a szakozás érdekességeit, a művészetek bonyolult összefüggéseit próbálták belénk plántálni, de megismerhettük azt a végtelen tiszteletet, lelkesedést és szeretetet is a könyvtárosi pálya iránt, ami nélkül nem lehet könyvtáros senki. A hagyományos oktatási formák mellett „járulékos” programokról is gondoskodott a hadsereg. Minden foglalkozás alkalmával színházban voltunk, szerepelt tanulmányi kirándulás, könyvtárlátogatás, lemezhallgatás a programon, hallottunk előadásokat a hadsereg könyvtárügyéről, a Magyar Néphadsereg új könyvtárszabályzatáról stb. Ezek a lehetőségek — úgy gondolom — mind e képzési forma mellett szólnak.

Két és fél évig pezsgett körülöttünk és — úgy éreztük — velünk a magyar könyvtárügy. Szinte mindannyian dédelgettünk egy merész tervet. Nem lehet, nem szabad abbahagynunk a tanulást. Természetesen mindenki számára nyitva áll az önképzés útja. De a jellege, a célja és nem utolsósorban a végeredménye is más a *szerezett keretek* között folyó tanulásnak. Úgy tűnt, nem okoz gondot az, hogy nyílt úton, folyamatosan továbblépjünk: A SZOT Iskolán beadjuk kérvényünket a főiskolai államvizsgára és már vizsgázhatunk is. Nem számítottunk rá, hogy erre olyan sokan várnak, hogy nekünk is éveket kell állni a sorban, mire eljutunk a vizsgabizottság elé. Közben pedig egyre rémesebb híreket hallunk erről is, arról is. A *Könyvtárosnak* úgyszólván minden egyes száma foglalkozik az oktatással, továbbképzéssel. Talán jó is, hogy innen, félig még az iskolapadból nem látunk bele a probléma kulisszatitkaiba. *Szelle Béla: Harmincéves az egyetemi könyvtárosképzés* című cikkében (1979/6. sz.) ezt olvashattuk: „A következő hátrányos intézkedés az egyetemi könyvtárszaknak az 1967. évi bölcsészkarai tanulmányi rend átalakítása keretében végrehajtott 'B' szakká való visszaminősítésében fogalmazódott meg.” Az 1979. augusztus 25-i *Élet és Irodalomban dr. Szentmihályi János* kandidátus, az ELTE bölcsészdocense pedig így nyilatkozott: „Tudomásom szerint az a fő elgondolás: a könyvtártudományi tanszéket a közművelődésihez csatolják, és a könyvtár 'C' szak lesz, tehát a harmadik évben valamelyik tárgy elhagyá-

sával felvehető lesz majd. Ebben az esetben kétéves képzés valósulna meg nap-pali tagozaton. A levelező oktatás, úgy tudom, megszűnne, és megmaradna a kiegészítő képzés.”

A *Könyvtáros* 1979. augusztusi hasábjain viszont *Kardos László* Kossuth-díjas akadémikus simogató szavait olvashattuk: „...örömmel tapasztaltam az utóbbi években, évtizedekben, hogy a könyvtárosképzés ügye sokat fejlődött. Könyvtárosaink ma már jobbadán tudományosnak mondható felkészültséggel, de legalábbis komoly, szakszerű tájékozottsággal kerülnek a hivatásuk őrhelyeire. Ez pedig döntő változás, vagy annak előjele, előfeltétele. Változóban vannak a könyvtárról, a könyvtárosokról alkotott régi, poros fogalmak.”

És mégis „Az olvasók 65—70 százaléka csak szakképzetlen könyvtárosokkal kerül kapcsolatba. A képzés jelenlegi üteme mellett a helyzet tovább romlik” — írta *Szente Ferenc* a *Könyvtáros* 1979/8. számában. Úgy tűnik, a képzés, a továbbképzés mindegyik hálózatban egyformán nagy gond. Így aztán kétségek között hagytuk el az iskolapadot.

Végül is mikor kerülhet sor az 1979-ben középfokú könyvtárosi szakképzett-

séget szerzett, továbbtanulni vágyó könyvtárosok főiskolai államvizsgájára? Az addig is magukra maradó emberek milyen továbbképzésben vehetnek részt? Egészen bizonyos, hogy van, aki átérzi ezt a problémát, csak hogy ez még nem oldhatja meg a Magyar Néphadsereg könyvtárosainak és a többi érintett könyvtárosnak a gondját. Talán majd most, amikor a Magyar Néphadsereg is igyekszik hathatósabban összefogni könyvtárait — ennek jegyében készült el említett könyvtárszabályzata — megoldás születet a továbbképzésre.

Csak egy kicsi része a magyar könyvtárügynek a Magyar Néphadsereg könyvtárügye. Gondjai, problémái egy-két különleges dologtól eltekintve mégis meg-egyeznek a nagy egészével. Ami pedig a legfontosabb: a cél, az olvasóvá nevelés, a könyvtár használói körének bővítése, igényeik szakszerű, maradéktalan kielégítése egy és ugyanaz. Ezért vágyunk továbblépni, és nem megrekedni ott, ahová oly sok gonddal és fáradsággal telergették minket.

Szalva Olga

a Magyar Néphadsereg Művelődési Házának könyvtárosa

Lapozgató

● A *PORADNIK MUZYCZNY* című, kéthavonta megjelenő lengyel zenei szaklap 1979/3. számában *Zsuzsa Zengo*: *Fonoteka pomoca w umuzykalniani u dzieci* címmel közli *Zengő Gáborné*nak a *Könyvtáros* 1977/10. számában megjelent írását a gyermekek zenei neveléséről. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár munkatársának cikkét *Krystyna Macińska* eszperantó közvetítéssel fordította lengyelre.

● *BIBLIOGRAPHIE ILLUSTRIERTE BÜCHER der Deutschen Demokratischen Republik* című éves bibliográfiai sorozatához ötéves mutatót adott ki a *drezdai Sächsische Landesbibliothek*. Az *E. Stimmel* és *H. J. Kunz* által összeállított index külön mutatót közöl az alkotóművészek neve szerint, illetve összevont mutatóval teszi lehetővé a könyvek szerzői és a könyvcímek szerinti keresést a sorozat 1973—1977-es füzetében.

● A *ČITATEL'*, a szlovák könyvtárügy központi folyóirata 1979. szeptemberi számában közli *Futala Tibor* cikkét a magyarországi nemzetiségi lakosság könyvtári ellátásáról „*Knižničné služby národnostnym menšinám v ML'R*” címmel.

● A *MŰVELŐDÉSÜGYI KÖZLÖNY* 1979/19. számában (okt. 2.) felhívás jelent meg a II. országos gyermekkönyvhét (1979. dec. 3—8.) akciónak támogatására: az Oktatási Minisztérium általános iskolai főosztálya felkéri az óvodákban és az alsófokú oktatási intézményekben működő nevelőket, hogy az úttörőcsapatokkal együttműködve szorgalmazzák tanítványaik és a szülők bekapcsolódását a gyermekkönyvhét akcióiba, részvételét a különféle rendezvényeken.